

Dette resumé er publiceret i det elektroniske tidsskrift
Artikler fra Trafikdage på Aalborg Universitet
 (Proceedings from the Annual Transport Conference
 at Aalborg University)
 ISSN 1603-9696
www.trafikdage.dk/artikelarkiv

Fremtidens stationer og mobilitetsløsninger i yderområder i en grænseregional kontekst

Andrés Felipe Valderrama Pineda, afvp@plan.aau.dk lektor Institut for Planlægning, Aalborg Universitet, København

Joe Jensen, joe.jensen@regionh.dk, Center for Regional Udvikling, Region Hovedstaden

Abstrakt

Fremtidens mobilitet kan være mange ting, alt afhængig af hvem du spørger og i hvilken geografi du operer i. For nogle er fremtidens mobilitet muligheden for at anvende digitalisering og den større datatilgængelighed til at udvikle løsninger, der sikrer sammenhæng mellem transportformer på tværs af land og by. Andre mener at førerløse køretøjer kan sikre mobilitet for alle, optimere kapacitetsudnyttelsen på vejene og bidrage til udviklingen af en konkurrencedygtig og effektivt kollektiv trafik.

Uanset hvad synes fremtidens mobilitet at repræsentere potentialer og udviklingsmuligheder, der kan være med til at sikre et sammenhængende, effektivt og bæredygtigt transportsystem. Spørgsmålet er bare hvordan vi sikrer, at vi forvalter disse potentialer og udviklingstendenser på en hensigtsmæssig måde, så fremtidens mobilitetsløsninger bliver en del af løsningen, og ikke en del af problemet. For at håndtere de store usikkerheder der forbundet med at forstå og realisere fremtidens mobilitet, er der behov for en langsigtet og holistisk planlægningstilgang, hvor vi tør være ambitiøse og sætte retningen for hvilken fremtid vi gerne vil have, fremfor hvilken fremtid vi tror vi kan få.

Interreg-projektet "Et sammenhængende transportsystem i Greater Copenhagen" vil gennem workshoppen *Fremtidens stationer og mobilitetsløsninger i yderområder* foretage strategiske diskussioner omkring fremtidens mobilitet i en grænseregionale kontekst. Der vil være et særlig fokus på, hvordan vi udvikler, indretter og interagerer med fremtidens stationer, knudepunkter og mobilitetsløsninger i yderområder for at sikre en bedre udnyttelse af ny og eksisterende infrastruktur i Greater Copenhagen.

Et sammenhængende transportsystem i Greater Copenhagen

Interreg-projektet "Et sammenhængende transportsystem i Greater Copenhagen" (ESTGC) udspringer af det fælles Trafikcharter for Greater Copenhagen, som er en politisk prioritering af infrastrukturinvesteringer og indsats på transport- og mobilitetsområdet. Formålet med projektet er at bidrage til en realisering af Trafikcharteret ved at udvikle fælles beslutningsgrundlag, der med forankring i nye og eksisterende videns- og samarbejdsarenaer skal fremme et mere sammenhængende transportsystem i Greater Copenhagen. Projektet har tre arbejdsplaner, der på forskellig vis berører indholdet af Trafikcharteret.¹ Den ene af arbejdsplanerne hedder Fremtidens

¹ Se mere om indholdet af de tre arbejdsplaner og projektets struktur i det vedhæftede bilag – onepager

Mobilitet (WP3) og har til formål at skabe mere viden om fremtidens mobilitet, og komme med forslag til tiltag og indsatser til, hvordan fremtidens mobilitet kan bidrage til et sammenhængende, effektivt og bæredygtigt transportsystem, nu og i fremtiden.

Fremtidens Stationer og mobilitetsløsninger i yderområder er én af i alt fire workshops, som skal afholdes i arbejds pakken, hvor resultaterne af disse workshops skal udgøre et fælles beslutningsgrundlag for en *Bedre udnyttelse af ny og eksisterende infrastruktur*. De fire workshops berører på forskelligvis fire indsatsområderne; regional cykeludvikling, fremtidens stationer og knudepunkter, nye mobilitetsløsninger i yderområder og mobilitetsnetværk.

Fra transport- og mobilitetsudfordringer til fire indsatsområder

Grundet den store kompleksitet og usikkerhed forbundet med udvikling og brug af fremtidens mobilitet, var det vigtigt først at forstå hvilke transport- og mobilitetsudfordringer, som fremtidens mobilitetsløsninger skal adressere og forsøge at udbedre i Greater Copenhagen geografien. Da projektet operer i en omfattende geografi, der rummer fire regioner, 85 kommuner og mere end fire millioner indbyggere på tværs af to landegrænser, var det nødvendigt at anskue udfordringer og muligheder i et regionalt og strategisk perspektiv. Med udgangspunkt i analyser, strategier og handlingsplaner for de tre regioner i projektet (Region Halland er først tilkommet Greater Copenhagen samarbejdet efter projektets opstart) blev der i WP3 i samarbejde med Lunds Universitet og Aalborg Universitet, partnere i projektet, udpeget nogle overordnede udfordringer og muligheder. Blandt de mest centrale udfordringer, muligheder og udviklingspotentialer kan nævnes:

Udfordringer

- Trængsel og kapacitetsmangel i og omkring de større byer i regionen
- Luft og støj forurening i byerne
- Høj bilafhængighed i landsbyer og yderområder
- Nedlæggelse af lokale busruter
- Utilstrækkelig grøn omstilling af transportsektoren

Muligheder og udviklingspotentialer ved fremtidens mobilitet

- Mere data og bedre datatilgængelighed
 - Nye forretningsmodeller og inklusion af deleøkonomi
 - Sammenhæng og fleksibilitet mellem transportformer
- Førerløse teknologier
 - Adressere last-mile problematik og mobilitetsunderskud
 - Nye muligheder for den kollektive trafik
- Nye eldrevne mobilitetsløsninger

For at få et mere fyldestgørende indblik i, hvordan disse muligheder og udviklingspotentialer bedst realiseres i en Greater Copenhagen kontekst, synes det nødvendigt at anlægge et langsigtet og holistisk perspektiv, hvor man tager højde for geografiske behov og forskellige samfundstendenser.

Fire indsatsområder

Foruden at tage højde for relevante transport- og mobilitetsudfordringer i Greater Copenhagen geografien, var det også vigtigt at fokusere på forankring i eksisterende videns- samarbejdsarenaer i forbindelse med udpegelsen af indsatsområder for fremtidens mobilitet. Før projektet påbegyndte, har der været et stærkt samarbejde og vidensudveksling mellem Sekretariatet for Supercykelstier og Region Skåne i forbindelse med regionens udvikling af et supercykelsti lignende koncept for Skåne. Da cyklen endvidere, især i kombination med kollektiv trafik, udgør et konkurrencedygtigt alternativ til bilen og dermed kan afhjælpe flere af ovennævnte udfordringer, blev regional cykeludvikling udpeget som et indsatsområde.

Sideløbende med *Et sammenhængende transportsystem i Greater Copenhagen* skal et andet interreg-projekt "Fremtidens Intelligente Mobilitet i Greater Copenhagen" (FIMO), gennem udviklingen af konkrete

use cases, afprøve og teste intelligente, innovative og bæredygtige mobilitetsløsninger. Udover at udvikle og forankre konkret viden, erfaringer og løsninger hos de lokale use cases, er et formål med projektet også at tilvejebringe strategiske anbefalinger på hvordan disse use cases kan opskaleres til resten af geografien, anbefalinger som skal indgå i WP3, fremtidens mobilitet. Projektets ni use cases er fordelt på tre temaer, hvor to af disse tre er, *fremtidens stationer og knudepunkter samt nye mobilitetsløsninger i yderområder*. Foruden at sikre forankring og sammenhæng mellem de to interreg-projekter, så synes et fokus på de to indsatsområder også at være en god indgangsvinkel til at skabe sammenhæng mellem transportmidler og sammenhæng mellem land og by, på en måde der understøtte en bedre udnyttelse af vores infrastruktur.

Sidst er indsatsområdet *mobilitetsnetværk* udpeget, som et forsøg på at understøtte og udvikle det eksisterende planlægningssamarbejde mellem regioner, kommuner, trafikselskaber og virksomheder. Planen er at udvikle en mobilitetskonference i samarbejde med Movia, Gate21 og Region Hovedstaden, som måde at demonstrerer resultatet fra projektet, og som en opsamling på Moving People projektet.

Workshop: Fremtidens stationer og nye mobilitetsløsninger i yderområder

Workshoppen *Fremtidens stationer og mobilitetsløsninger i yderområder* skal afholdes den 2. maj 2019. Formålet med workshoppen er at skabe en strategisk diskussion af, hvorledes fremtidens stationer og nye mobilitetsløsninger i yderområder kan og bør se ud i 2050 og hvordan vi skaber sammenhæng mellem de to indsatsområder. Derudover er det også et helt centralt element i workshoppen, at der sker en videns- og kompetenceudvikling på tværs af Øresund.

Baggrund

Forud for denne workshop er der i WP3 udviklet tre scenarier, der på forskellig vis demonstrerer forskellige udviklingstendenser for transportsystemet frem mod 2050. Generelt for scenarierne er, at de bygger på en række normative forudsætninger for transportsystemet, herunder realisering og implementering af centrale teknologier og mobilitetsløsninger, såsom MaaS og førerløse køretøjer. Drift og ejerskab af disse teknologier og stationerne varierer på tværs af scenarierne. Ved at anvende tidsperspektivet 2050 er håbet, at deltagerne kan tænke "ud af boksen", hvor diskussioner ikke tager udgangspunkt i uenigheder om hvornår løsninger kan realiseres, men snarere omhandler hvordan vi ønsker at anvende løsningerne i transportsystemet, når de er realiseret. Indholdet af scenarierne er illustreret gennem konceptuelle rejser, hvor en fiktiv person i løbet af rejsen foretager valg af mobilitetsløsninger og anvender stationerne og deres funktioner. Komplexiteten og antallet af skift på de konceptuelle rejser gør, at de ikke er repræsentative for en særlig stor del af de rejser der bliver foretaget i geografien, noget man selvfølgelig skal være opmærksom på ved brug af scenarierne

Scenarieudvikling og backcasting

På workshoppen vil der være to hovedaktiviteter for deltagerne.:

1. Deltagerne skal "opkvalificere" scenarierne ved at diskutere brugernes oplevelse, fysisk/teknisk design og samarbejde/organisering ift. at sikre den bedste sammenhæng mellem og brug af stationer og mobilitetsløsninger. Derudover skal deltagerne også diskutere konsekvenser ved de bagvedliggende udviklingstendenser, og hvordan de forskellige elementer af scenarierne bedst imødekommes i en Greater Copenhagen geografi.
2. Efter "opkvalificering" af scenarierne kommer en backcasting inspireret aktivitet, hvor deltagerne med udgangspunkt i 2050 og indholdet af scenarierne skal planlægge "baglæns" til 2019 ved at udpege kritiske milepæle på vejen. Her skal deltagerne især have fokus på tidsperspektivet, sammenhænge/afhængigheder mellem milepæle samt hvilke aktører, der kan og bør realisere de pågældende milepæle. (se udkast på materiale i bunden af resuméet)

Det er klart at både scenarieudvikling og backcasting er meget omfattende øvelser, der for at få et fyldestgørende resultat ville kræve enorme tidsressourcer og en involvering af en bred vifte af

offentlige såvel som private aktører. Derfor er der bevidsthed om, at man med én workshop blot får et smugkig ind i udviklingen af fremtidens mobilitet. Ikke desto mindre kan scenarier og tidslinje danne grundlag for videre diskussioner af udviklingspotentialer, som forhåbentligt kan blive omsat til handling.

Uanset den videre brug af resultaterne udgør denne workshop en spændende mulighed for at afprøve og udvikle alternative planlægningsmetoder, der med den iboende normative karakter står i kontrast til de klassiske trafikmodeller. Et alternativ, der med de nuværende miljø- og klimaudfordringer, synes at være behov for.

Resultat

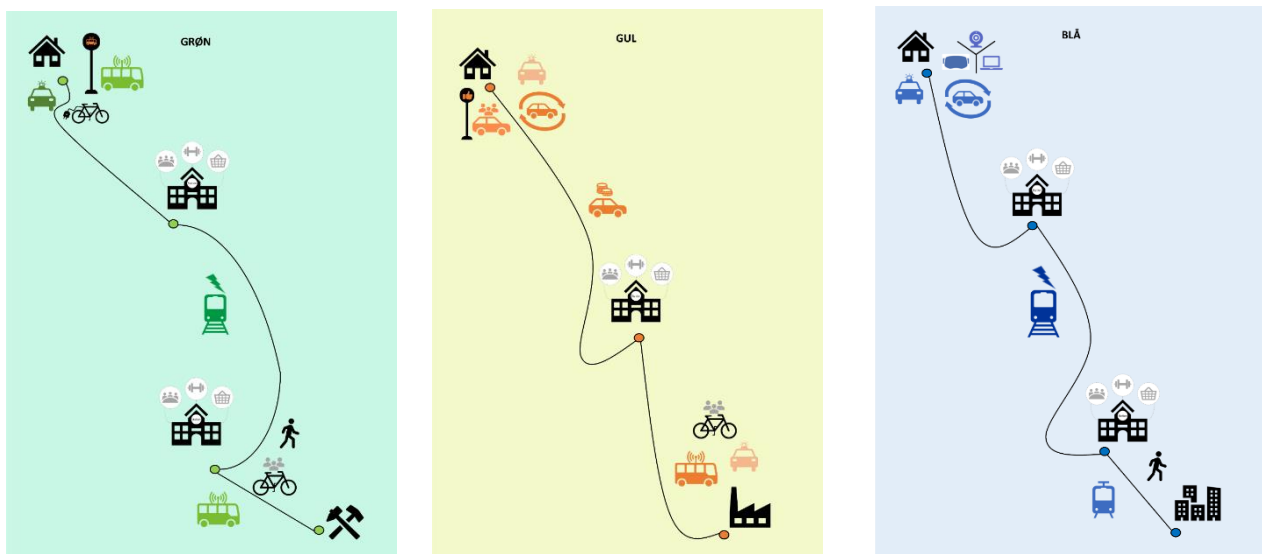
Derfor forventes resultatet af workshoppen at blive et kort notat på seks til otte sider, der samler op på deltagerne reflektioner på "opkvalificeringen" af de tre scenarier og en tidslinje 2050 til 2019 med en række nedslagspunkter. Notat vil danne den strategiske ramme for de resterende workshops indenfor WP3, og skabe et grundlag, hvorfra såvel embedsmænd som beslutningstagere i Greater Copenhagen kan foretage faglige diskussioner og egentlige beslutninger.

Deltagere

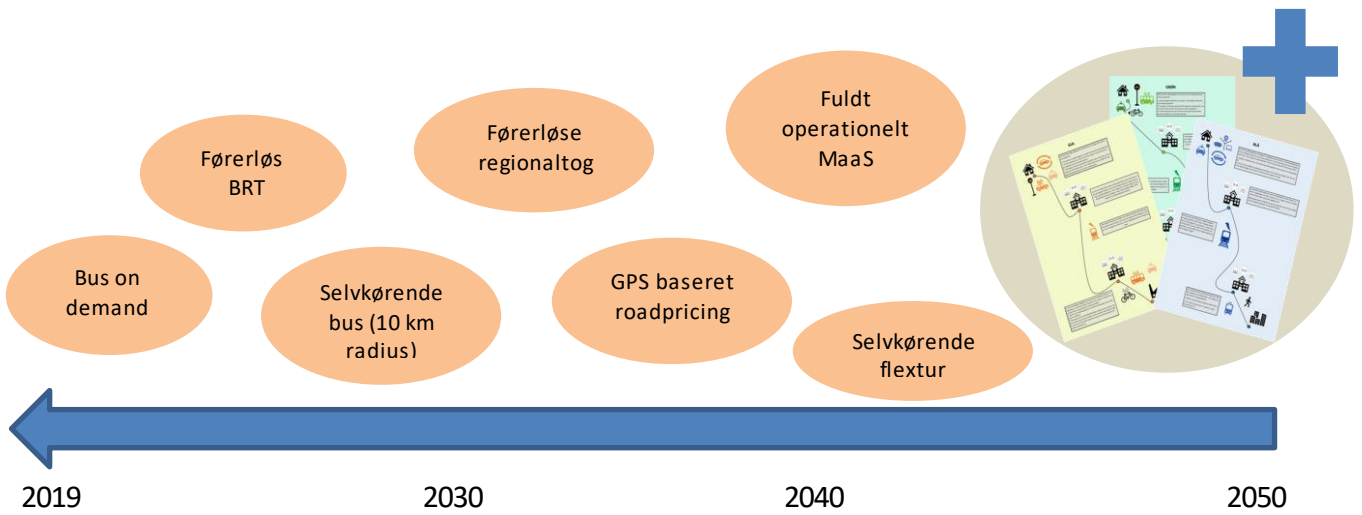
Der forventes omkring 20-25 deltagere til workshoppen, som på forskellig vis repræsenterer faglige og indholdsmæssige relevante aktører indenfor udvikling af fremtidens stationer og mobilitetsløsninger i yderområder i Greater Copenhagen. Da workshoppen endnu ikke er afholdt, ligger deltagerlisten ikke fast endnu, men på nuværende tidspunkt er der deltagere fra danske og svenske trafikselskaber, regioner, kommuner, videns institutioner og forsøgsprojekter.

Formålet med dette udvidet resumé er at afholde en præsentation på Aalborg Trafikdage under emnet *Trafikplanlægning, politik og organisation*. Indholdet af præsentationen vil være de forventede resultater af workshoppen *Fremtidens stationer og mobilitetsløsninger i yderområder*, hvilket grundet projektets geografi passer særlig godt under årets fokus: *Sammenhængende by- og trafikplanlægning i hovedstadsområdet*.

Supplerende/forklarende materiale

Figur 1: Udkast på de tre scenarier/konceptuelle rejser til workshoppen. Scenarierne varierer blandt andet på mobilitetsudbuddet, drift, ejerskab og brug af stationer såvel som mobilitetsløsningerne i begge ender af rejsen

Figur 2: Konceptuel illustration af den backcasting inspirerede øvelse med eksempler på mulige milepæle og nedslagspunkter

Billedtekst - eksempel

Tabel 1 – eksempel
